

Arkivsak: 18/02980-1

Fengselspresttjenesten

Bispemøtet har i de senere år drøftet ulike former for katedralprester: Sykehusprestetjenesten (BM 28/16 og 5/17) og Feltprestkorpset (BMAU 24/17). Også fengselspresttjenesten er berørt av statlig omorganisering og økende grad av livssynspluralisme i samfunnet.

Denne saken berører i særskilt grad tre områder innenfor fengselspresttjenesten:

- Kompetanseutvikling og faglighet hos fengselsprestene
- Den norske kirkes kontakt med kriminalomsorgen
- Tilsyn og arbeidsgiveransvar for fengselsprestene

Saken prøver å løse noen akutte utfordringer, og peker også fremover mot et mer langsiktig arbeid knyttet til denne særskilte prestatjenesten.

Forslag til vedtak

Bispemøtet har drøftet sider ved organiseringen av fengselspresttjenesten i Den norske kirke, og vil understreke viktigheten av denne tjenesten som et særskilt bidrag i Den norske kirkes rolle som folkekirke.

Bispemøtet vil i dialog med fengselspresttjenesten se på hva som er en hensiktsmessig organisering av tjenesten og tilsynet med denne tjenesten videre. Dette arbeidet må også inkludere et arbeid med hvordan man sikrer en god kompetanseutvikling og faglighet på området både for arbeidsgivere og arbeidstakere.

NN biskop vil på midlertidig basis være et koordinerende ledd mellom Den norske kirke og kriminalomsorgen i påvente av en eventuell ny organisering av fengselspresttjenesten.

Saksorientering

Bakgrunn

I likhet med de andre kategoriale prestatjenestene i Den norske kirke, står fengselspresttjenesten overfor store endringer både i form og innhold. Livssynspluralismen vi møter i dagens samfunn er minst like mye tilstede innenfor murene som utenfor. Tall fra

2017 viser at 1 av 3 innsatte i norske fengsler har annet statsborgerskap. Og slik de offentlige etater er i stadig endring, er også kriminalomsorgen i en reformfase. I en pressemelding fra januar i år skriver Regjeringen at *"videre effektivisering av kriminalomsorgen må fokusere på større, mer strukturelle effektiviseringstiltak som omhandler hvordan man er organisert, enhetsstrukturen og hvordan oppgavene i kriminalomsorgen løses"*.

Den norske kirke har organisert sin fengselspresttjeneste slik at fengselsprestene er ansatt i de geografiske bispedømmene hvor fengselet er lokalisert og har dermed biskopen som sin arbeidsgiver. Det er ansatt om lag 30 fengselsprester hvorav alle, bortsett fra to som er ansatt i Kirkens Bymisjon, er organisert på denne måten. Fengselsprestene inngår i et fellesskap i prostiet hvor fengselet ligger og har dermed prosten som sin nærmeste overordnede (jf. Tjenesteordning for fengselsprester § 5). Alle bispedømmene har ansatte fengselsprester, men Borg har flest med seks prester i fire fengsler.

Kriminalomsorgen er i dag organisert i fem regioner: Region nord omfatter Nord-Hålogaland og Sør-Hålogaland bispedømme, Region sør - Agder og Telemark og Tunsberg bispedømmer, Region sørvest - Agder og Telemark og Stavanger bispedømmer, Region vest - Bjørgvin og Møre bispedømmer, Region øst – Hamar, Oslo og Borg bispedømmer. Som ellers i statlig forvaltning går utviklingen mer i retning av sterkere sentral styring. Det er dermed flere biskoper knyttet til hver av de fem regionene, og prestene som gjør tjeneste i samme region står under tilsyn av ulike biskoper. Det er i dag ingen biskop som har et overordnet ansvar for fengselspresttjenesten og som står i kontakt med Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI) eller justisdepartementet. Den kontakten biskopene har med det offentlige omkring kriminalomsorgen går gjerne gjennom lokale stortingsrepresentanter.

I Bispemøtets behandling av fengselspresttjenesten er det på bakgrunn av dette særlig tre elementer som utmerker seg:

- Ivaretagelse av fengselsprestenes kompetanseutvikling og faglighet
- Den norske kirkes kontakt med kriminalomsorgen
- Tilsyn og arbeidsgiveransvar for fengselsprestene.

Det er lite trolig at alle disse spørsmålene vil avklares med utgangspunkt i denne saksfremstillingen, men at biskopenes arbeid med fengselsprestene må gå over en viss tid og sees i sammenheng med de andre kategorialprestene.

Kompetanseheving og faglig utvikling

Fengselsprestene har i dag et eget fagutvalg i Presteforeningen (PF) som er et bindeledd mellom prestene og som er faglig arbeidende utvalg. En årlig fagsamling er en av hovedaktivitetene. Som ansatte i bispedømmet er imidlertid fengselsprestene knyttet til biskopens ansvar for kompetanseutvikling blant sine prester, jf. Hovedtariffavtalen. Biskopene er dermed ansvarlige for å sikre fengselsprestene den kompetansen som er nødvendig for å utføre sitt arbeid.

Bispemøtet koordinerer i dag etter- og videreutdanningstilbudet for prester ansatt i rettssubjektet Den norske kirke på et nasjonalt nivå. Ettersom fagmiljøet knyttet til fengselsprestene er relativt små i de enkelte bispedømmene, bør de tilbud som igangsettes omhandle fengselsprester over hele landet. Det er derfor fruktbart at etter- og videreutdanningen for denne gruppen prester koordineres på nasjonalt nivå. Det er planlagt et kurs for prester i offentlige institusjoner "prestedtjeneste i et livssynsåpent samfunn" med planlagt oppstart høsten 2020 (jf. BM ??/18). På kort sikt er derfor kompetansehevingen tatt vare på. Spørsmålet som ligger til drøfting er dermed på et mer langsiktig plan: Hvordan bør biskopene/Bispemøtet legge til rette for kompetanseutvikling og faglighet for fengselsprestene? Det vil kunne være mulig å tenke seg at kompetanseutvikling for kategorialprester følger en annen prosess enn den som gjelder menighetsprester, og at man her står i en tettere dialog med fagmiljøet selv enn det som er praksis i ordinære utlysninger. Midlene til deltakelse i EVU ligger imidlertid fremdeles hos biskopene i de enkelte bispedømmene, og krever innenfor dagens ordning at den biskopen som har arbeidsgiveransvaret for den enkelte fengselsprest avgjør om det skal gis midler til et

bestemt kurs. Alternativt kan man følge dagens praksis hvor fengselsprester (og studentprester ansatt i bispedømmene) følger den ordinære prosedyren for søknad til kurs.

Den norske kirkes kontakt med kriminalomsorgen

Ettersom Den norske kirke og kriminalomsorgen er organisert i ulike regioner finnes det i dag ingen direkte kontakt mellom kriminalomsorgen og Den norske kirke gjennom formaliserte kanaler. Det er et ønske fra fengselspresttjenesten om at Den norske kirke blir tydeligere og mer aktiv i dialogen med KID, Justisdepartementet og andre aktører. Kriminalomsorgen ønsker trolig å forholde seg til en instans, slik de til eksempel forholder seg til Fylkesmannen i Hordaland i alle spørsmål som gjelder undervisning i fengslene. I avsnittet nedenfor drøftes det om det er behov for en omlegging av hele måten fengselspresttjenesten er organisert på, og det vil ha stor innvirkning på måten DNK kan stå i kontakt med kriminalomsorgen på. Dette er imidlertid et arbeid som kan ta en viss tid, og behovet for å bedre kontakten mellom KDI og DNK oppleves mer akutt. Et forslag er derfor å gjøre en biskop til foreløpig kontaktperson inn mot kriminalomsorgen og som i en periode fremover har et særlig ansvar for dette. Dette vil kunne organiseres slik at andre biskoper (samt Bispemøtet og andre kirkelige aktører) står i kontakt med vedkommende om fengselspresttjenesten i sitt bispedømme, og at koordinerende biskop er den som står for dialogen med KDI og andre aktører innenfor kriminalomsorgen. En slik koordinerende biskop kan være preses i sin rolle som primus inter pares, men kan også ligge hos en regional biskop. Kirkerådet kan også være et naturlig organ å legge en slik funksjon hos. Men ettersom fengselspresttjenesten er et avgrenset felt i den kirkelige virksomheten som kun omhandler presters utøvelse av sitt arbeid er det mer nærliggende å tenke at dette ligger til biskopenes virkefelt.

Tilsyn og arbeidsgiveransvar for fengselsprestene

De ulike kategoriale prestetjenestene i Den norske kirke er organisert på ulikt vis. Sykehusprester er ansatt i helseforetakene, og står under tilsyn av geografisk biskop. Feltprestkorpset (nå Forsvarets tros- og livssynskorps) er ansatt i Forsvaret, og står under et felles tilsyn av Oslo biskop ved feltprost. Døveprester er ansatt i Den norske kirke, og står under tilsyn av Oslo biskop ved døveprost. Fengselsprestene er ansatt i Den norske kirke, og står under tilsyn av geografisk biskop.

I andre samtaler omkring kategoriale prestetjenester har det vært en dreining mot at bispekollegiet har ønsket å styrke de regionale biskopene. Dette vil tilsi at man også i fremtiden opprettholder dagens organisering av fengselspresttjenesten. En innvendig mot en slik organisering vil være at fengselspresttjenesten er såpass liten i omfang at fagligheten og dynamikken i tjenesten vil styrkes av å ligge under én biskops tilsyn. Dette vil gi vedkommende biskop anledning til å gå inn i arbeidet med fengselspresttjenesten med et helhetlig blikk både med tanke på organisering og faglig utvikling. En slik omorganisering vil medføre store endringer i dagens tjenesteordning for fengselsprester.

I dagens kirkevirkelighet ligger også tilsynet og arbeidsgiveransvaret nært sammen. En samtale om biskopens tilsyn vil også innebære en samtale om hvor fengselsprestene skal være ansatt og hvem som er tilsettingsorgan. Det har kommet innspill fra fengselsprestene på at det har vært mangler i forståelse av fengselspresttjenestens karakter og arbeidsform i enkeltsaker, noe som taler for at dette kan gjøres på en bedre måte i fremtiden.

Organisering av fengselspresttjenesten bør utredes videre i samarbeid med fengselsprestene selv og Bispemøtet, og bør sees i sammenheng med organiseringen av de øvrige kategoriale prestene.